

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Poškození cizích práv v judikatuře Nejvyššího soudu

Trestný čin poškození cizích práv je v současnosti upraven v § 181 trestního zákoníku (zákon č. [40/2009](#) Sb., dále jen TZ). Nejedná se o žádnou novinku, protože stejný trestný čin byl obsažen i v trestním zákoně. I přesto však může jeho rozpoznání činit v praxi potíže, či spíše může nastat situace, kdy je tento trestný čin spatřován tam, kde spáchán nebyl. Určité vodítko může v takových situacích poskytnout judikatura Nejvyššího soudu (dále NS). Základní skutková podstata je uvedena v § 181 odst. 1 TZ a říká:

Kdo jinému způsobí vážnou újmu na právech tím, že

a) uvede někoho v omyl, nebo

b) využije něčího omylu,

bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

Objektem jsou práva nemajetková

Konstrukce ustanovení § 181 odst. 1 TZ již na první pohled připomíná trestný čin podvodu. Společným znakem obou trestných činů je právě „podvodné jednání“, kterým je někdo uveden v omyl. Zatímco majetková práva jsou chráněna právě ustanovením o trestném činu podvodu (§ 209 TZ), nemajetková práva jsou chráněna zde probíraným ustanovením § 181 TZ. Vymezením těchto dvou kategorií práv se zabýval NS ve svém judikátu 8 Tdo 1315/2011 [1]. Nejvyšší soud se nejprve musel vypořádat s absencí definic těchto pojmů a vyšel z právní teorie, podle které jde v případě majetkových práv o práva, která jsou spjata s majetkem. Majetkem je pak podle NS: „*souhrn majetkových hodnot, které přísluší určitému subjektu ... Za majetek se označuje každé penězi ocenitelné právo, v užším smyslu vlastnictví, tedy neomezené a výlučné právo k věci nebo nehmotnému statku, právo disponovat s věcí nebo s nehmotným statkem jakýmkoliv způsobem dovoleným právem, zejména jej držet, užívat, požívat, nakládat s ním a vyloučit každého, kdo by v tom rušil oprávněného. Jde o neomezená práva užívání a disponování, která lze po právu vykonávat nad jednotlivou věcí nebo jiným majetkovým právem, tj. neomezená práva užívání a disponování...*“ Nemajetková práva jsou tedy podle názoru NS „*každá jiná práva, která se svým obsahem nedotýkají majetku ani úkonů s ním souvisejících.*“ I když tedy ustanovení § 181 odst. 1 TZ hovoří o právech bez dalšího, lze dojít systematickým výkladem k tomu, že jsou myšlena práva nemajetková.

Vymezení trestného činu poškození cizích práv vůči trestnému činu podvodu však neodstraňuje veškerá možná nebezpečí záměny s jinými skutkovými podstatami trestných činů. V závislosti na okolnostech případu může jít o trestné činy pomluvy (§ 184 TZ), křivého obvinění (§ 345 TZ), křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku (§ 346 TZ) případně nadřezování (§ 366 TZ) [2].

Kdy újma na právech není „vážná“

Vážnou újmu na právech vyžaduje základní skutková podstata tohoto trestného činu. Z judikatury NS lze uvést jeden příklad, kdy tomu tak nebylo. Jedná se o judikát 6 Tdo 217/2011 [3]. V daném případě se dva studenti stejné fakulty domluvili, že jeden z nich vykoná dvě zkoušky za druhého. Na celou

věc se ale přišlo a vzhledem k tomu, že byli oba zaměstnáni u Policie ČR, stalo se z celého případu mediálně vděčné téma. Poškození cizích práv pak bylo spatřováno v tom, že obvinění měli porušit právo fakulty ověřovat znalosti studentů podle zákona č. [111/1998 Sb.](#), o vysokých školách a současně měli poškodit dobré jméno, pověst a společenskou prestiž fakulty.

Nejvyšší soud byl však jiného názoru. Vzhledem k tomu, že se u tohoto trestného činu jedná o trestný čin úmyslný, je třeba, aby byli obvinění alespoň srozuměni s tím, že mohou způsobit újmu na právech fakulty (tedy aby byli srozuměni s následkem), což podle NS nebylo prokázáno. Nejvyšší soud pak považoval za „nelogické“ dovozovat z pouhé záměny studentů u zkoušky poškození dobré pověsti. Zda jde o vážnou újmu na právech je pak podle NS třeba posoudit *„se zřetelem k okolnostem konkrétního případu, zejména se zřetelem k tomu, o jaké právo šlo, jaká byla intenzita újmy na tomto právu a jaké následky to mělo pro poškozeného, zejména zda šlo o škodlivý následek lehce nebo obtížně odstranitelný, popř. již zcela neodstranitelný.“*

Kdy újma na právech „vážná“ je

Takovým případem se naopak NS zabýval v judikátu 6 Tdo 942/2011 [4]. Obviněný v tomto případě nainstaloval do bytu, který původně obýval a který posléze obývala poškozená se svými dvěma nezletilými dětmi, minikameru, s jejíž pomocí snímal nejprve obývací pokoj a posléze toto zařízení přemístil do koupelny. Dění v bytě zaznamenával s pomocí DVD rekordéru a záznamy později prohlížel. Poškozená ani její nezletilé děti neměly o tomto jeho počínání povědomí.

Nejvyšší soud zopakoval, že ustanovením o trestném činu poškození cizích práv jsou chráněna jiná práva, než majetková, jako např. práva v oblasti vztahů rodinných, pracovních atd. Podle názoru NS pak obviněný naplnil skutkovou podstatu tohoto trestného činu, jelikož tím, že bez vědomí uživatelů bytové jednotky nainstaloval do prostor obývací místnosti a později koupelny odposlouchávací a záznamové zařízení, uvedl poškozenou a její děti v omyl ohledně nerušeného užívání bytové jednotky a nezasahování do jejich práv, čímž zasáhl do intimity jejich soukromí a do jejich osobnostních práv. Tohoto jednání se pak obviněný podle názoru NS dopustil v úmyslu přímém, jelikož chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit zájem chráněný tímto zákonem. K námitce obviněného, že se dopustil maximálně přestupku, pak NS uvedl, že jeho jednání rozhodně naplňuje nejen formální znaky trestného činu, ale i znak materiální, jelikož stupeň nebezpečnosti spáchaného činu (mj. zaznamenávání osob v koupelně) je vyšší než nepatrný.

JUDr. Jiří Lojda, LL.M. EUR., Ph.D.

[1] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. listopadu 2011, sp. zn. 8 Tdo 1315/2011

[2] K tomu blíže Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné. 1.vydání. Praha: Leges, 2009, s. 536.

[3] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. března 2011, sp. zn. 6 Tdo 217/2011

[4] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2011, sp. zn. 6 Tdo 942/2011

Další články:

- [Tři dekády v advokacii a otevřený pohled na to, co profesi i justici nejvíc škodí](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)